

Juledag

Luk. 2, 1-14

Så blev det jul. I år vil jeg fortælle om en dreng, som ikke måtte komme i kirke. Det drejer sig godt nok ikke om juledagene, men om en almindelig søndag i marts engang for mange år siden. Vi befinder os i Sverige nærmere betegnet i det sydlige Skåne, hvor den unge Niels Holgersen boede på en lille gård sammen med sine forældre. Niels Holgersen var ikke nogen rar dreng. Han var vild og ondskabsfuld, hård mod dyr og ildesindet mod mennesker. Så galt stod det til, at endog hans mor bad og sagde: Gid Gud må bryde hans ondskab og give ham et andet sindelag!

Som straf for hvor umenneskelig han var, ville forældrene ikke have ham med i kirke om søndagen. I stedet skulle han sidde hjemme i stuen og læse en af Luthers prædikener, som faderen så ville høre ham i, når han kom hjem.

Modvilligt satte Niels Holgersen sig til at læse, da forældrene var gået, men snart faldt han i søvn. Imidlertid vågnede han ved noget larm i stuen, og da så han, at der på moderens dragkiste sad en lille nisse. Nissen var ikke større end tobak for en skilling, og Niels Holgersen greb et fluenet og fangede nissen i nettet. Nissen prøvede at komme fri

af nettet, og mens nissen kæmpede for sin frihed, blev Niels Holgersen pludselig ramt af en lussing lige i ansigtet.

Da han kort efter kom til sig selv igen var alt forandret. Niels var ikke større end en tom-meltot, selv hans tøj og træsko var blevet formindsket. Niels ville forsone sig med nissen, så han kunne blive menneske i fuld størrelse igen, men væk og bort var nissen. Niels Holgersen søgte derfor ud i stalden i håb om at finde nissen der, men væk var den.

Der stod Niels Holgersen, lille som en tom-meltot, men at han var blevet lille, var ikke det eneste, der var sket med ham. Forvandlingen havde også medført, at han kunne forstå dyrenes sprog, og at han kunne tale med gårdens flotte hvide gase, som misundte de forbiflyvende vildgæs deres frihed og flyvefærdighed. Den opdagede imidlertid, at den også selv kunne flyve, og da Niels prøvede at holde den tilbage, så han fortunlet jorden forsvinde under sig og måtte med stort besvær klamre sig til gasens hals for ikke at falde til jorden og blive slået ihjel.

Han fik så lov til, på ryggen af den hvide gase, at følge med den bedste af alle vildgæs-flokke på en eventyrlig færd gennem hele Sverige. Rejsen strakte sig over de næste 8

måneder, og dyrene blev overalt hans gode venner. Han hjalp dem, og de hjalp ham.

Og her tror jeg så, vi skal gøre et lille ophold i historien om Niels Holgersens forunderlige rejse gennem Sverige, som Selma Lagerløf skrev i årene 1906-07, altså for godt 100 år siden. Bogen var egentlig en historie og geografilæsebog om Sverige. Men den blev mere end en geografilæsebog for svenske børn. Den blev oversat til utallige sprog, også dansk, og her er den kommet i mange forskellige udgaver og oversættelse, den nyeste for kun et par år siden.

Men hvorfor læses Selma Lagerløfs bog stadig, og hvorfor skal vi høre om den i dag? Ja det skal vi, fordi der er noget eviggyldigt over opbygningen af historien, og fordi jeg er helt sikker på, at historien kun kunne være blevet skrevet i et kulturelt univers, der er gennemsyret af kristen tankegang.

Vi har i dag hørt juleevangeliet. Det handler godt nok ikke om en dreng, der bliver så lille som en tommeltot, men det handler om noget, der er akkurat lige så tosset, nemlig om Gud, der kom til verden som et lille Jesusbarn, født i en stald, svøbt og lagt i en krybbe. Her begynder det i begge historier, med ham der blev lille. Her blev barnet ét med menneskeslægten, så det kunne forstå dets trængsler og nød; her fik den lille tommeltot Niels Holgersen øre for dyrenes sprog og liv, et liv han før havde været højt hævet over.

Det begynder altså i det små, i det ydmyge og undseelige. Det tror jeg i grunden er et meget vigtigt julebudskab til os. Det er her, det begynder, og så kommer både Niels Holgersen og Jesus ellers ud på en rejse. Hvad

Niels Holgersen kommer ud for på sin rejse gennem Sverige, skal jeg ikke komme så meget ind på i aften. Bogen kan både lånes på biblioteket og købes i boghandlen, og så kan man jo selv tage med på rejsen, hvis man har lyst.

Derimod vil jeg godt bladre lidt videre i Lukasevangeliet, for netop dette evangelium, hvor juleevangeliet jo stammer fra, netop dette evangelium rummer en meget lang rejseberetning, hvor vi hører om, hvordan Jesus mødte mennesker, inden han nåede frem til sit mål, påsken, hvor han døde og opstod i Jerusalem.

På rejsen mødte Jesus mennesker i de forskellige livssituationer. Der var mennesker, der var syge, der var nogle, der var bekymrede og nogle der bar sorg. Der var folk, der følte sig udenfor, folk der sad fast og ligesom ikke kunne komme videre, og så var der en lang række af mennesker, der stillede religiøse spørgsmål, eller som bare gerne ville tale med Jesus om, hvordan livet burde leves. Med andre ord, det kunne have været dig eller mig, Jesus mødte på sin rejse.

I bogen om Niels Holgersens forunderlige rejse gennem Sverige er det Niels Holgersen, der hele tiden får ny indsigt, hele tiden lærer noget om, hvad det er, der bærer en gennem livet; det er Niels Holgersen, der gradvist bliver mere og mere menneskelig.

I Bibelen er det anderledes. Gud er i Jesu skikkelse så menneskelig, som man kan blive; som et menneskebarn blev han født julenat, og fra julen vokser han til og drager ud i verden og viser dem, han møder, hvordan sand menneskelighed ser ud. På rejsen

gennem verden trækkes spor af himmeriget efter ham, og alle steder, hvor han kommer frem, sker en forvandling, så sorg bliver vendt til glæde, som vi skal synge om lidt. Det er budskabet, hvis man skal sige det kort, et budskab så vigtigt, at Jesus måtte bøde for det med sit liv på korset langfredag. For at sætte menneskelighed igennem i verden betalte Gud med sin søns liv.

Det var også det, Luther fortalte om i den prædiken, Niels Holgersen var sat til at læse, mens forældrene var i kirke. Men som sagt blev det ikke til meget for Niels med den prædiken. Men hvad prædikenen ikke kunne lære ham, det lærte han til gengæld, efter at nissen havde stukket ham én på kassen og gjort ham lille som en tommeltot. Her erfarede han, at han ingen vegne kom med umenneskelighed, og her erfarede han, hvad omsorgsfuldhed betød, for nu var han selv i den sårbares sted.

Og hvordan endte historien så? Ja, som Jesus kom hjem til himlen efter opstandelsen, kom Niels Holgersen sammen med gasen, dens mage og seks unger, hjem til sit fødested efter den lange rejse gennem Sverige. Gasen gik ind i stalden for at vise sin kone og børn, hvor den kom fra, da den var tam, men Niels, der stadig var lille, blev uden for, fordi han ikke brød sig om at give sig til kende for forældrene på grund af sin undseelige størrelse. Forældrene havde nemlig sorger nok i forvejen og led tilmed sult, fordi det var gået dem ilde, siden sønnen var fløjet hjemmefra.

Men så så Niels Holgersen pludselig, at forældrene havde fanget gæssene i stalden for at slagte dem, og så kunne han ikke gemme

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

sig længere. Så måtte han give sig til kende. Hans hjerte svulmede af taknemmelighed og kærlighed til gasen, og han slog døren op og råbte: ”Mor, I må ikke røre gasen!” Ikke bare gæssene gav et glædesskrik, også Niels mor udstødte et glædesskrik og råbte til ham: ”Nej, hvor er du blevet stor og flot!” Og i samme øjeblik mærkede Niels Holgersen, at han var blevet stor igen, et rigtigt menneske igen.

Lussingen, og de erfaringer Niels Holgersen måtte gøre sig, gjorde ham til et ydmygt og sandt menneske, men man behøver ikke at få én på kassen for at lære det, som Niels Holgersen lærte. Man kan i stedet lytte til evangeliet, som vi har gjort det i dag, for her viser Gud sig i det mindste menneske på det mest ydmyge sted, og det er herfra, han appellerer til os, så sand menneskelighed kan sætte sig igennem også blandt os på vores rejse gennem livet.

Kirsten Sandholt

Trinitatis, København

Salmer:

118